

مطیع محبوب باش

خیلی از ما ادعای دوستی خدا و اولیا خدا را داریم، چنانچه در زندگی ادعای دوستی پدر و مادر و خانواده خود را داریم اما گاهی اعمالی از ما سر می‌زند که توسط خود آن طرف یا دیگری این ادعا تکذیب می‌شود.

محبتی که در دل ما وجود دارد شقوق زیادی دارد و موارد مختلفی را شامل می‌شود. در زندگی دوستی‌های زیادی وجود دارد و فردی می‌تواند هم‌زمان پدر و مادر، همسر و فرزندش را دوست داشته باشد اما جنس این محبت متفاوت از یکدیگر است و هیچ کدام نفی‌کننده دیگری نیست. درحقیقت منشأ این محبت‌ها با هم متفاوت است. شما والدین خود را به این دلیل دوست دارید که در آغوش آنان وجود یافته‌اید، همسران را به این دلیل دوست دارید که از لحظه ازدواج، یگانگی و محرمیت خاصی میان شما و او پیش آمده و در فرازونشیب‌های زندگی، همراه و همگام شما بوده است و فرزندان را به این دلیل دوست دارید که در هر بار تماشای چهره‌اش تصویری از خود را در او می‌بینید. این‌ها مصادیق متفاوتی از دوستی هستند که یک جنس واحد دارند و برخاسته از گرایش باطنی ذاتی و فطری شماست که خداوند در وجود هر بنده‌اش دویعه قرار داده است. اما در این میان عیار محبت مانسبت به خدا و اهل بیت^(ع)، در میدان اطاعت از دستورات او و پیروی از ایشان معلوم می‌شود و از همین میزان اطاعت و پیروی است که می‌توانیم ببینیم جایگاه ما در دید ایشان چگونه است و اینکه آیا خود و اولیای او هم ما را دوست دارند یا خیر؟!

در کتاب‌معانی از امام صادق^(ع) روایت شده که فرموده‌اند: خدای عزوجل هیچ بنده‌نافرمانی را دوست نمی‌دارد، آنگاه به این شعر عربی تمسک جسته می‌شود که شاعر گفته است :

تعصی الاله و انت تظهر حبه

هذا لعمری فی الفعال بدیع

لو کان حیک صادقا لاطلعت

ان المحب لمن یحب مطیع

یعنی تودر عین اینکه خدا را نافرمانی می‌کنی، اظهار می‌داری که خدا را دوست داری و این عمل به جان خودم در بین اعمال، عملی نوظهور است، اگر دوستی تو با خدا صادق و درست بود، او را اطاعت می‌کردی همچنان که هر دوستی دوست خود را اطاعت می‌کند. و در کافی از امام صادق^(ع) روایت شده که در حدیثی فرموده‌اند: هرکس میل دارد خدا او را دوست بدارد باید به طاعت خدا عمل و ما را پیروی کند، مگر او نشنیده قول خدای عزوجل به پیامبرش را که فرمود: قل انکم تجوبن الله فاتبعونی یجبکم الله و یغفر لکم ذنوبکم. (المیزان، ج ۳، ص ۲۵۵)

خداوند عالم در این آیه شریفه فرموده است اگر مردم می‌خواهند مرا دوست داشته باشند، از من تبعیت کنند و تأکید کرده که هرکس خدا را دوست دارد، باید این رابطه محبت‌آمیز به گونه‌ای باشد که خدا هم او را دوست داشته باشد. این همان تقوای عملی است که باید‌ها و نیاید‌هایی دارد اما انگیزه اصلی آن، همان خدا دوستی است که وقتی پای گناه وسط بیاید، فرد به قلب خود مراجعه می‌کند و درمی‌یابد که آیا حاضر است به خاطر این گناه، رابطه خود با خدا را از بین ببرد یا به این عشق عمیق و فطری پایبند می‌ماند.

برگرفته از خطبه‌های نماز جمعه مشهد
تنظیم: حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

یادداشت

سبک زندگی برتر خانوادگی در گفتار امام باقر^(ع)

امامان^(ع) آراسته به سبک زندگی خانوادگی برتر در سطح عالی بوده‌اند و با گفتار خویش نیز همگان را به سبک زندگی خانوادگی برتر دعوت کرده‌اند. این رفتار و گفتار امامان^(ع) برای همیشه سرمشق زندگی ماست. آدمیان درصدد شناخت سبک زندگی خانوادگی توأم با آرامش، شادی و نشاط در عبادت هستند.

خوش رفتاری با خانواده و خوش گفتاری با خانواده چه اثری دارد؟ نیکوکاری در خانواده چه حاصلی دارد؟ اهل بیت^(ع) به این پرسش پاسخ داده‌اند.

از میان احادیث مرتبط به سبک زندگی، یک حدیث از امام محمدباقر^(ع) را طرح و شرح می‌دهیم.

امام باقر^(ع) می‌فرماید: «مَنْ خَشِنَ بِرْهَ بِأَهْلِهِ زَيْدٌ فِیْ غَمْرِهِ ؛ هر که با خانواده خود خوش رفتاری کند، عمرش طولانی‌تر و زیاد می‌شود.» (کافی، ج ۸، ص ۲۱۹)* (تحف العقول عن آل الرسول علیه‌السلام، ص ۲۹۵)* (بخارالانوار، ج ۷۸، ص ۱۷۵)

همه انسان‌ها در جست‌وجوی رازهای طول عمر همراه با سلامتی‌اند. مهم‌ترین چیز در آرزوها و خواسته‌های عموم مردم عمر زیاد با تندرستی است. در این حدیث یک راز طول عمر همراه با لوازم و پیوسته‌های آن بیان شده است. «بر» به‌معنای نیکویی، بخشش، عطا، دهش، اطاعت و فرمان‌برداری است. «اهل» به‌معنای خانواده، فامیل، خاندان، قوم، خویش و بستگان است و قطعا پدر، مادر، همسر و فرزندان را شامل می‌شود و آن‌ها در اولویت قرار دارند. در این حدیث اثر «حسن به اهل خویش» آموزش داده شده است.

برّ و نیکبی به اهل بیت^(ع)، همسر، فرزندان، پدر و مادر به چند صورت و روش امکان‌پذیر است: عالی، خوب، متوسط و بد. «مَنْ خَشِنَ بِرْهَ بِأَهْلِهِ» صورت عالی، زیبا، لطیف و دل‌ربای رفتار و گفتار نیک با خانواده را نشان می‌دهد. افزایش طول عمر به‌گونه مطلوب، معلول حسن «بر» به خانواده است. تا آنجا که امکان دارد و به قدر توان رفتار و گفتار اعضای خانواده با یکدیگر باید سالم و خوش و زیبا باشد. مرد خانواده‌دار و انسان خوش رفتار و خوش گفتار با خانواده از آثار و برکات این روش زندگی برخوردار می‌شود. نیکوکاری در سطح مطلوب با خانواده آثار مثبت فراوانی دارد. امام باقر^(ع) در این حدیث یک محصول بزرگ خوش رفتاری و رعایت اخلاق و ادب در برخورد با خانواده را روشن کرده‌اند.

طول عمر با عاقبت و حسن عاقبت و پایان خوش در انتظار مرد نیکوکار در خانواده است. پیروان امامان^(ع) باید از گفتار آنان پیروی کنند. کسانی که در خانواده خویش بدرفتار و بداخلاق و خشن هستند، این فضیلت اخلاقی امام باقر^(ع) را رها کرده‌اند و از آثار آن هم محروم هستند.

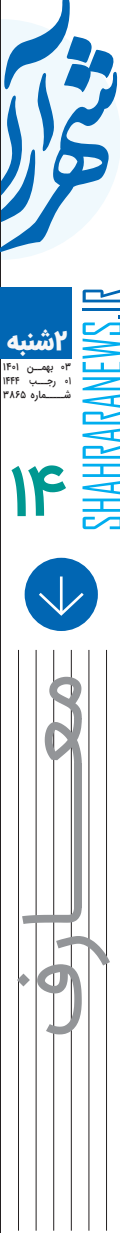
بردار و بخوان

مسئولیت و سازندگی

شاید برای شما که اهل خواندن و مطالعه هستید، پیش آمده باشد که در مطالعه یک اثر حس کنید به جای اینکه شما کتاب را بخوانید و از آن بشنوید و به منظور نویسنده دست پیدا کنید، نوع دیگری از ارتباط با کتاب و مفاهیم آن برایتان خلق شده است. بعضی کتاب‌ها را ما نمی‌خوانیم انگار که کتاب ما را می‌خواند. به جای اینکه به فهم بیشتری از اهداف و روایت نویسنده دست پیدا کنیم، در خودمان فهم متفاوتی شکل می‌گیرد. کتاب «مسئولیت و سازندگی» از این دست آثار است. اگر به دنبال این هستید که از خودتان به فهم متفاوتی برسید و در ارتباط با دیگران توانمند شوید، پیشنهاد می‌کنم این اثر را مطالعه کنید. نویسنده این اثر علی صفایی حائری است و شما به نسخه‌های صوتی وی پی‌اف‌ان در سایت‌های مختلف به راحتی می‌توانید دست پیدا کنید. در این کتاب در بخش اول، مسئولیت انسان در برابر خود و دیگران، سازندگی و تربیت دانسته شده است و پس از تبیین مفهوم تربیت و مشخصات مربی، به تفصیل از روش تربیتی اسلام و لوازم آن بحث شده است. در بخش دوم، پس از تحلیل روحیه‌های گوناگون افراد، روش برخورد با هر روحیه توضیح داده شده است.

● برشی از کتاب:

«باید بگویم شناخت نیازها از حالت‌های روحی و صفات اخلاقی مامشخص می‌شود. بی‌ظرفیتی‌ها، بخل‌ها، خودخواهی‌ها، غرورها، حسدها و... همه علامت یک کمبود و نیاز هستند. بی‌ظرفیتی‌ها و نبود استقامت، علامت نبود عشق و علاقه و شناخت انسان و دنیاست. کسی که عشقی ندارد، صبری نخواهد داشت. اما آن‌ها که چیزی را می‌خواهند به همان اندازه در راهش می‌ایستند و برای یافتنش می‌کوشند.

مولودی که شکافنده علوم است

آمنه مستقیمی

نخستین روز از فصل نیایش در کتاب بندگی، مزین است به سالروز ولادت امامی که او را باقرالعلوم^(ع) خوانده‌اند، چون ابوابی از علم را نه فقط به روی مسلمانان و شیعیان، بلکه برای بشریت گشود و عالم را تا قیام قیامت وام‌دار نهضت علمی خویش کرد، به مناسبت سالروز ولادت ایشان مروزی داریم بر تاریخ مبارک حیات آن حضرت^(ع).

امام باقر^(ع) در یکم رجب سال ۵۷ هجری در مدینه متولد شدند و حدود بیست سال امامت شیعیان را عهده‌دار بودند.

آن حضرت^(ع) ملقب به «باقرالعلم»، «شاکر»، «هادی» و «امین» بودند، کنیه معروفشان «ابوجعفر» است.

نواده‌ای از ۲ سبط‌النبی^(ص)

چون نسب او، هم به امام مجتبی^(ع) و هم به امام حسین^(ع) می‌رسد، به او لقب هاشمیّ بین هاشمیّین، علویّ بین علویّین و فاطمیّ بین فاطمیّین داده‌اند.

(مفید، الارشاد، ۱۴۱۳ق، ج ۲، ص ۱۵۸)

امام محمدباقر^(ع) در واقعه عاشورا حدود چهار سال داشتند و شاهد مظلومیت‌های امام حسین^(ع) و یاران شهیدشان بودند و پس از آن به اسارت گرفته شدند.

حضور در کربلا و اسارت بعد از عاشورا

ایشان می‌فرمایند: «جدم امام حسین^(ع) شهید شدند، در حالی که من چهار ساله بودم و شهید شدن او را به یاد می‌آورم.»

(تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۳۲۰)

مقامات علمی

شمار اصحاب و شاگردان ایشان را ۴۶۲تن دانسته‌اند. در دوره امامت آن حضرت^(ع)، تدوین دیدگاه‌های شیعه در رشته‌های گوناگون مانند اخلاق، فقه، کلام و تفسیر آغاز شد.

در این دوران، دانش و معرفت امام باقر^(ع) و امام صادق^(ع) بر همگان آشکار و اصول کلام، فقه و سایر معارف دینی شیعه، تدوین شد.

بسیاری از مجتهدان و مؤسسان مذاهب فقهی دیگر از این دو امام فیض برده‌اند.

(دانشنامه جهان اسلام، مدخل «الباقر»)

باقرالعلوم^(ع) در علم، زهد، عظمت و فضیلت سرآمد بنی‌هاشم بودند و احادیث فراوانی در زمینه‌های مختلف از ایشان نقل شده است تا جایی که محمد بن اسحاق ندیم در کتاب

الفهرست، از آن نام برده است. بن یزید جعفی ۷۰هزار حدیث از امام باقر^(ع) نقل کرده‌اند.

بخشی از وقت خود را به بیان مباحث تفسیری اختصاص دادند،نقل است امام باقر^(ع) کتابی در تفسیر قرآن نوشته‌اند

که محمد بن اسحاق ندیم در کتاب الفهرست، از آن نام برده است. (حیاه الامام المحمد الباقر^(ع)، ج ۱، ص ۱۷۴)

«حکم‌بن عتیبه، که در چشم مردمان جایگاه علمی ولایی داشت، در پیشگاه امام باقر^(ع) چنان کودکی در برابر آموزگار بود.(ارشاد، شیخ مفید، ص ۲۶۴)

تربیت شاگردان ممتاز

در مکتب امام باقر^(ع) شاگردانی نمونه و ممتاز پرورش یافتند که برخی از آنان در زمره اصحاب اجماع هستند، شخصیت‌هایی همچون ابن‌بن تغلب، زراره بن اعین، محمدبن مسلم و فضیل بن یسار.

شیوه‌های مبارزاتی باقرالعلوم^(ع)

می‌فرمودند: «اسلام بر پنج چیز بنا نهاده شده است: نماز، زکات، حج، روزه، ولایت، زراره پرسید: کدام افضل است؟ امام^(ع) فرمودند: ولایت برتر است، چون کلید آن‌هاست و والی (امام) راهنمایی‌کننده بر آن‌هاست.» (الکافی، ج ۲، ص ۱۸)

همواره مؤمنان را از همکاری با حکومت طاغوت نهی می‌کردند و به هر طریق ممکن، این پیام خود را به گوش امت می‌رساندند.

(الکافی، ج ۲، ص ۳۳۱)

می‌فرمودند: «هرکس به سوی سلطان ستمگری برود، او را به تقوای الهی فرمان دهد و بترساند و موعظه کند، مانند پاداش جن و انس و اعمال آنان را خواهد داشت.»

(بخارالانوار، ج ۷۲، ص ۳۷۸)

جهاد تبیین

سیره امام باقر^(ع) روشنگری در ابعاد مختلف بود. ابی‌الجارود می‌گوید: شنیدم امام باقر^(ع) می‌فرمودند: خدا رحمت کند بنده‌ای که علم را زنده می‌کند. گفتیم: زنده‌کردنش به چیست؟ فرمودند: به اینکه آن را با دین‌داران و اهل ورع مذاکره کند. (ترجمه اصول کافی، ج ۱، ص ۱۱۵)

شهادت

۵۷سال از عمر مبارکشان گذشته بود که بنا بر مشهور در هفتم ذی‌الحجه سال ۱۱۴ هجری قمری به دستور خلیفه وقت هشام بن عبدالملک با زهر شهید و در قبرستان بقیع دفن شدند.(کافی، ج ۱، ص ۴۶۹)